

Asia: VN/33943/2025

Hallituksen esityksen luonnos laeiksi yliopistolain, ammattikorkeakoululain, opintotukilain 4 §:n ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (tutkinto avoimena korkeakouluopetuksena)

Lausunnonantajan lausunto

Yleinen näkemyksenne esityksestä sekä tiivistelmä lausuntonne pääkohdista

Maksullinen tutkintokoulutus tarjoaa vaihtoehdon erityisesti työssäkäyville ja korkeakoulututkinnon jo suorittaneille. On tärkeää, että maksullinen tutkintokoulutus säilyy osana korkeakoulujärjestelmää. Maksullisen koulutuksen käyttöönotto ei saa heikentää mahdollisuuksia suorittaa tutkintoja maksutta. On tärkeää, että koulutuksen saavutettavuus säilyy yhdenvertaisena kaikille. Maksujen määräytymisperusteista olisi tarkennettava. Opintomaksujen tulee säilyä kohtuuhintaisina, jotta kouluttautumismahdollisuudet eivät olisi vain varakkaiden ulottuvissa. On myös varmistettava, että maksullisen tutkintokoulutuksen laajentaminen ei johda avoimen korkeakouluopetuksen maksujen nousuun tai tarjonnan kapenemiseen. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, ettei koulutusjärjestelmä kehity suuntaan, jossa kohtuuhintaisesta ja matalan kynnyksen koulutuksesta siirrytään laajasti maksullisiin kokonaisuuksiin. Lakiesitys tunnistaa vapaan sivistystyön oppilaitosten, kuten kesäyliopistojen, tärkeän roolin korkeakouluopintojen saavutettavuuden vahvistajina. Kesäyliopistot voivat olla nykyistä laajemmin luomassa alueellisesti joustavampia opintopolkuja ja lisätä koulutustarjonnan monipuolisuutta erityisesti alueilla, joissa ei ole omaa yliopistoa. Tämä vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja parantaa saavutettavuutta. Kesäyliopistot pitää huomioida vahvemmin osana alueellisia koulutus- ja osaamiskosysteemejä. Kesäyliopistojen merkitys korostuu erityisesti alueilla, joilla ei ole omaa korkeakoulua / yliopistoa. Kesäyliopistot tukevat jatkuvaa oppimista, tavoittavat erityisesti työssäkäyviä, alanvaihtajia ja maahanmuuttajia – ja kykenevät reagoimaan joustavasti alueellisiin osaamistarpeisiin.

Näkemyksenne esityksen tavoitteista

Lakiesityksessä tunnistetaan vapaan sivistystyön oppilaitosten, kuten kesäyliopistojen, merkittävä rooli korkeakouluopintojen saavutettavuuden ja opiskelijoiden ohjauksen vahvistajina. Esityksessä todetaan, että vapaa sivistystyö voi valtakunnallisena verkostona huolehtia, että avoimia korkeakouluopintoja on kaikkien saatavilla taloudellisesta asemasta ja kotipaikasta riippumatta. Kesäyliopistojen näkökulmasta on tärkeää, että avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaa olisi

jatkossakin mahdollista toteuttaa laajasti eri korkeakoulujen kanssa. Kesäyliopistoilla on valtakunnallinen verkosto ja pitkä kokemus avoimen korkeakouluopetuksen järjestämisestä. Opintojen järjestäminen yhteistyöoppilaitosten kautta edistää koulutuksellista tasa-arvoa ja parantaa korkeakouluopintojen saavutettavuutta valtakunnallisesti. Alueille, joissa ei ole omaa yliopistoa, kesäyliopistot pystyvät kokoamaan kustannustehokkaasti monipuoliset mahdollisuudet opiskella korkeakouluopintoja hyödyntämällä toimivia yhteistyösuhteita yliopistojen kanssa.

Näkemyksenne avoimena korkeakouluopetuksena järjestettävän tutkintokoulutuksen järjestämistä koskevista ehdotuksista (1. lakiehdotuksen 7 § ja 8 c § sekä 2. lakiehdotuksen 10 § ja 12 c §). Onko ehdotetussa sääntelyssä muutos- tai täsmennystarpeita?

Maksullisen tutkintokoulutuksen malli tuo korkeakoulujärjestelmään uuden vaihtoehdon erityisesti työssäkäyville ja jo tutkinnon suorittaneille. On tärkeää, että maksuttoman tutkintokoulutuksen peruseriaate säilyy ja että esitys ei heikennä nykyisiä mahdollisuuksia osallistua maksuttomaan tutkintokoulutukseen.

Lainsäädännössä tulisi selkeämmin todeta, että korkeakoulujen on hyödynnettävä vapaan sivistystyön oppilaitoksista muodostuvaa yhteistyöoppilaitosten verkostoa avoimen korkeakouluopetuksen toteuttamisessa erityisesti alueilla, joissa ei ole yliopistoa / korkeakoulua. Näin turvataan koulutuksellin tasa-arvo ja koulutuksen saavutetaavuus valtakunnallisesti.

Näkemyksenne opiskelupaikkojen varaamiseen (ensikertalaiskiintiö) liittyvästä ehdotuksesta (1. lakiehdotuksen 36 b § sekä 2. lakiehdotuksen 28 b §)

-

Näkemyksenne opintotukilakia koskevasta ehdotuksesta (3. lakiehdotus)

Avoimena korkeakouluopetuksena suoritettavaa tutkintoon pitäisi pystyä hyödyntämään opintotukea. Nykyinen opintotuen puuttuminen avoimista korkeakouluopinnoista rajaa opiskelun käytännössä työssäkäyviin ja taloudellisesti hyvässä asemassa oleviin.

Näkemyksenne korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annettua lakia koskevasta ehdotuksesta (4. lakiehdotus)

Maksullisessa tutkintokoulutuksessa opiskelevien asema opiskeluterveydenhuollon osalta on oltava selkeä ja yhdenvertainen. Erityisesti aikuisopiskelijoiden tarpeet tulee huomioida, eikä opiskelijoiden asemaan saa syntyä eriarvoisuutta esimerkiksi tilanteessa, jossa opiskelija jää opiskelun vuoksi työterveyshuollon ulkopuolelle.

Näkemyksenne esitysluonnoksen vaikutusarvioista vaikutusarviolajeittain. Mitkä ovat omat arvionne esityksen vaikutuksista? Puuttuuko esityksen vaikutusarvioista jotakin? Korkeakouluja pyydetään arvioimaan, miten ja missä laajuudessa esitysluonnoksen mukainen mahdollisuus suorittaa tutkinto avoimessa korkeakouluopetuksessa voitaisiin ottaa käyttöön sekä millä aikataululla. Lisäksi korkeakouluja pyydetään arvioimaan, millaisia vaikutuksia tämän käyttöönoton toteutumisella olisi korkeakoulujen muuhun avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaan.

Esityksen vaikutusarvioissa tulisi nykyistä kattavammin tarkastella vaikutuksia vapaan sivistystyön toimijoihin, koulutuksen alueellisen tasa-arvon toteutumiseen sekä avoimen korkeakouluopetuksen tarjonnan ja hintatason kehittymiseen.

Näkemyksenne esityksen voimaantuloaikataulusta (esitysluonnoksen mukaan ehdotetut lait tulisivat voimaan 1.8.2028)

-

Muut huomiot ja näkökohdat

-

Havukainen Anne-Mari
Mikkelin kesäyliopisto